D·N
18/5 1955

Yrkesvittnen i USA

I februari i år höll en ung man, Harvey Matusow, en presskonferens i ett av New Yorks elegantaste hotell. Matusow hade sedan flera år bedrivit en egenartad, men i USA:s senaste historia alltmer betydelsefull verksamhet. Han hade varit yrkesvittne mot personer som misstänkts för kommunism eller kommunistsympatier. Han hade vittnat inför justitiedepartementet, en rad kongressutskott, staten Ohios lagislatur och staden New Yorks skolstyrelse; många hade avsatts från sina befattningar eller kommit i fängelse på grund av hans vittnesbörd. Vid presskonferensen på hotell Biltmore förklarade han sig helt ljugit systematiskt, för att förtjäna pengar; "det är ett lönande skoj att vara yrkesvittne", yttrade han. Det verkade som om även hans nya verksamhet, att erkänna lögner, skulle bli lönande. Presskonferensen anordnades av ett förlag som är känt för utgivning av kommunistisk litteratur och nu vill göra reklam för Matusows memoarer; efter att ha talat till journalisterna skyndade Matusow till det väldiga televisionsföretag som köpt rätten att presentera hans avslöjanden för första gången. Den påbörjade nya karriären som bekännare avbröts emellertid snabbt av ett frihetsstraff för falska uppgifter och dömdsval.

Matusows fall — som kompletteras av ett par liknande bekännelser under våren — har föranlett justitiedepartementet att utlova en utredning om vad som skett, alltså huruvida Matusows utsagor verkligen varit falska och i vad mån de varit avgörande för avsledanden och domar. De myndigheter som anlitat Matusow utgår helt naturligt inte från att han talat sanning i februari och alltså tidigare ljugit; förhållandet kan också vara det motsatta, påpekas det.

Genom detta fall har emellertid ett av de underligaste och mest skrämmande inslagen i de senaste årens jolajttetsaktioner blivit belyst och aktualiserat. Att personer som deltagit i ett brott kan köpa sig fria genom att bli kronvittnen och att vittnen som anlitas av staten erhåller en ersättning som i vissa fall växer till en belöning är gammal anglosaxisk praxis. Men i samband med kommunistjakten har yrkesvittnena blivit en verklig institution. Richard Rovere, som behandlar frågan i senaste numret av Harper's Magazine, säger fast att flera tiotal personer, nästan alla förutvarande kommunister, lever, och lever gott, som yrkesvittnen. "En ordinär ersättning av 35 dollar om dagen utökas med arvoden för "speciell konsultation"; årsinkomster på 5.000 till 10.000 dollar för mera aktiva och duktiga vittnen tycks inte vara ovanliga. Man får komma ihåg att yrkesvittnena inte bara har unionsförvaltningen och kongressutskotten att arbeta hos; de inbjuds också till att deltaga och kommuner där utrensningar och utskottsundersökningar är i gång. Den kanske främste yrkesutövaren inom området, Louis Budenz (tidigare redaktör för kommunisttidningen Daily Worker), tjänstgör som ett slags konsulterande expert för en rad myndigheter och organisationer. Matusow, som inte hör till de stora namnen i genren, hade vittnat i 25 rättegångar eller liknande proceduerer och identifierat 180 kommunister. Ett "gott" vittne har hastigt vunnit ett klientel bland de många McCarthyinitiativen landet över.

Till det stöcka i allt detta hör att yrkesvittnena får sin auktoritet och sina inkomster genom att de hör till den kategori av personer som hetsen och processerna gäller. Vad de anklagar andra för är vad de själva varit eller gjort. Om de inte vore yrkesvittnen, skulle de riskera sin frihet, sin ställning eller åtminstone sitt medborgerliga anseende; nu prisas de i stället i vida kretsar som överpatrioter. Det är gamla kommunister som är kärnan i aktionen mot de för kommunism misstänkta, kärnan i den aggressiva amerikanismen; de motsvarar och tycks ha lärt av tjekans agenter i Ryssland. Och med säkerhet kan påstås att det är just lymlarna som fungerar på detta sätt. Rovere erinnrar om att flera av yrkesvittnena tidigare dömts för icke politiska brott, i några fall till långa frihetsstraff. Att de som vittnen är" ohederliga blir ytterligare sannolikt genom arten av deras vittnesbörd; ofta har de ändrat sina utsagor, en gång sagt sig inte ha känt en person och en annan, gång utpekat honom som kamrat inom kommunistpartiet. Till det mest kompromitterande för kommunismen hör att många av dessa förklarat vade hört till partiets ledande grupp. I rättvisans namn bör tilläggas att åtskilliga exkommunister i dagarna rasat mot debatt bidragit med klart liberala inlägg, riktade lika mycket mot McCarthyinitiativen som mot kommunismen: exempelvis James Wechsler, Oscar Handlin, Granville Hicks.

Det finns intet tvivel om att McCarthyismen i alla dess former är på snabb reträtt eller återgång i USA. De avslöjanden som gjorts om yrkesvittnena bör bidra till undanröjandet av denna skam för amerikansk demokrati.

Nej till tvångslagen?

Sedan det nu blivit ett nytt avslag på valdjan om frivillig skiljedom i fartygsbefälstvisten förefaller det som om regeringen icke skulle få tillfälle att ta tillbaka propositionen om tvångsskiljedom. På sätt och vis är det tillfredsställande att riksdagen får möjlighet att säga sin mening i den viktiga principfrågan om statligt tvångsförfarande bör tillgripas vid en fackligt konflikt där inga livsviktiga samhällsintressen hotas. Blir det nej, torde det dröja innan en regering nästa gång fingrar på arbetsmarknadens frihet.

För närvarande ser det ut som om det skulle bli nej. Oppositionspartierna torde tämligen mangrant rösta mot, och det är tydligt att också en stark falang inom socialdemokratin går emot tvångslagen. Det är väl egentligen bara bondeförbundet som hr Sträng riktigt kan lita på i sammanhanget. Där har man ju inte stuckit under stol med att vi borde ha en generell lag om obligatorisk skiljedom vid arbetskonflikter — hur bondeförbundet vill ha det vid konflikt om mjölkpriset är däremot inte riktigt klart. Det bedrar de fackliga representanterna på socialdemokratiskt håll att de klart ställt principfrågan i förgrunden och avvisat alla ovidkommande synpunkter, exempelvis att det bara rör sig om en liten grupp anställda inom en näring där lägarna 90 procent av de anställda gjort upp. Vidare har de utan att darra på manschetten påvisat det inkonsekventa i regeringens handlande: den sitter med armarna i kors inför en storkonflikt som hotar en halv miljon man, men ropar i gevär vid en konflikt där skadeverkningarna är bra mycket mindre.

Regeringen har tydligen komplett felbedömt situationen. Blir det bakläxa i riksdagen, är den välförtjänt. Det är dags gripligt att en regering som säger sig ha god kontakt med fackföreningsrörelsen inte drar sig för att skapa ett prejudikat som skulle öppna vägen för statsingripande i praktiskt taget varje tvist på arbetsmarknaden. "Ett av grundvalarna för en fri fackföreningsrörelse skulle rubbas", skriver de socialdemokratiska motionärerna. En av dem, hr Möller, uttrycker saken ännu starkare i Arbetarbladet: "När en lagstiftning stöds enbart på ekonomiska grunder, då berörs självaste livsnerven i den fackliga rörelsen." För en gammal fackföreningsman som hr Sträng borde dylika omdömen kännas särskilt hårt. Det är nonsens när Östergötlands Folkblad (s) skriver att han med glädje torde se den bittra kalken gå ifrån sig. Det är inte alls fråga om hr Strängs glädje i detta sammanhang. Det är fråga om ett statsråds prestige och förtroende. För socialdemokraterna kan det näppeligen betraktas som en liten fråga, ett olyckafall i arbetet, om ett av deras egna statsråd skulle prickas därför att han lagt fram ett förslag som hotar själva livsnerven i den fackliga rörelsen. Hr Erlander som medansvarig kan inte heller ta lätt på den kritik som framförts i de egna leden. Statsministern har politiskt inte haft någon lyckad säsong denna vår. Han har demonstrerat sin oskicklighet i två så viktiga frågor som tvångslänet och tvångsskiljemännen. Det har fresfast hårt på förtroendekapitalet — ingen torde vara bättre medveten om detta än statsministern själv.

PRESSGRANNAR

Jordbruksplaneringen har förflutit ända sedan 1947, och den kommer ytterligare att förfluskas genom hr Norups förslag till ny jordförvärvslag. Svagheterna i denna plan las av agronom Clas-Erik Odhner i Aftontidningen (s):

I lagförslaget stadgas förbud att annat än i undantagsfall sammanslå fastigheter "vilka kunna anses lämpade för att ändamål". Det erfordras ingen större fantasi för att göra sig en föreställning om hur en sådan bestämmelse kommer att utslikas i en landtvuksnämnd där majoriteten består av fyra bönder. Paragrafens innebörd är ju helt berörde av vad man anser om ändamålet, men detta definieras inte närmare.

I realiteten kommer den nya lagen att medföra en ytterligare inskränkning i den av politiska hänsyn redan allvarligt hämmade rationaliseringsverksamheten. Tanken på en planmässig omvandling av det svenska jordbruket förblev en vacker dröm. Vi är nog snart mogna för de fria krafternas spel igen.

Aftontidningen konstaterar i en ledare att "det politiska skeppsbrott som hela utvecklingen inom jordbruket lidit manar till eftertanke":

I och med att man upphäver den fria prisbildningen inom någon sektor av samhällsekonomin och i stället för denna genomför en planmässig utveckling blottlägger man också denna sektor för politiskt okynne, som kan förvrida planläggningen så att den planerade utvecklingen i sista hand blir betydligt sämre än den från skulle ha blivit, trots att det hela från början var vackert tänkt. För jordbrukrationaliseringens del vore det säkerligen det lyckligaste om alla lagar och all administration avskaffades och man i stället för att böndernas själva att fritt skötta denna sak. Sämre kn d:t i bör med den nya lagen kan det nog ändå inte bli.

Låt böndernas själva bestämma rationaliseringstakten — det har länge varit fältropet från rationaliseringens motståndare. Tar man dem på orden, så visar det sig emellertid ofta att bygdepolitikerna är envetna motståndare till en fri rationaliseringsverksamhet. De vill utnyttja lagen och lantbruksnämnderna för att skydda sina kyliet. I den mån socialdemokraterna kommer till samklang med sitt Aftontidningen hoppas de friare förhållanden kunna skapas — oppositionen har som bekant yrkat avslag på hr Norups proposition.

Kyrkan står inför valet att vara en andligt levande kraft eller en av känslan, vanemässighet och bekvämgarhete nedtrycht institution, skriver Folket (s):

Det finns inte tvivel om att McCarthyismen i alla dess former är på snabb reträtt eller återgång i USA. De avslöjanden som gjorts om yrkesvittnena bör bidra till undanröjandet av denna skam för amerikansk demokrati.

DAGENS NYHETER
utkommer inte
Kristi Him.-f. dag
torsdagen den 19 maj

Jägareförbundets ledning

Det har knakat en del i Svenska Jägareförbundets fogar den senaste tiden. Främst är det lokalt missnöje med sammanslagningen av vissa jaktvårdskonsulentdistrikt, som framkallat en kritik som bl. a. inom Stockholms län och stad tagit sig uttryck i bildandet av ett s. k. Jägargille.

Representanter för denna sammanslutning har också nyligen uppvaktat jordbruksministern Norup med begäran att han skulle medverka till att ersätta den av k. m:t utsedde ordföranden i Svenska Jägareförbundet, riksdagsman P. A. Sköldin, med annan person.

Nu har Jägareförbundets ledning gått till motattack och tillställt hr Norup ett förtroendevotum för sin nuvarande ordförande.

I den svenska jaktens och jaktvårdens synpunkt synes rimligtvis inga allvarligare anmärkningar kunna riktas mot hr Sköldins förtjänst, och om jordbruksministern inte vill bidra till att skapa ännu större splittring bland Jägarna, bör han lämpligen inte låta Jägargillets framställning föranleda någon åtgärd.

Hr Sköldin är socialdemokrat, men han har inte i sin verksamhet visat några tendenser att vilja bryta den hittills förda linjen för svensk jaktutövning.

Helge Heilborn

50.000 kr. i anslag till reumaforskare

Riksföreningen mot reumatism höll på tisdagen huvudmannamöte och årsmöte i Stockholm under ordförandeskap av förre talman Aug. Såvström. Därvid meddelades att riksföreningen beslutat anslå 50.000 kr. till understöd åt reumatologisk forskning.

Till huvudmän nyvaldes direktör Ivar Dahlgren i Landstingsförbundet och direktör Sixten Humble i Stadsförbundet.

Överläkaren vid Södersjukhuset, docent Erik Jonsson, talade över ämnet "Aktuella frågor inom reumatikervården". Han uppehöll sig vid pensionsordnarnas verksamhet samt berörde den pågående utbyggnaden av reumatikervården. Bl. a. nämnde han att den genom ombyggnad avsevärt utökade reumatiska kliniken i Lund inom kort blir färdig. Talaren betonade vikten av att den vetenskapliga forskningen på de reumatiska sjukdomarnas område får fortsätta och fördjupas. Forskningen har fått nya, oanade möjligheter, inte minst på detta område, och vi har därför orsak att av ljusare på dessa problem än tidigare.

Det är säkerligen denna syn på problemet, som ligger bakom det årliga motagande socialministern förslag har fått. I riksdagen har också en rad framträdande socialdemokratiska representanter för länsorganisationerna yrkat avslag på propositionen. Avslagsyrkandet bära fram av bl. a. Metalls ordförande Arne Geijer, Statstjänstmannens Sture Henriksson och TCO:s Valter Aman. Därmed kan man räkna med att genomgår skall gå igen redan allvrligt hämmade rationaliseringsverksamheten. Tanken på en planmässig omvandling av det svenska jordbruket förblev en vacker dröm. Vi är nog snart mogna för de fria krafternas spel igen.

som kan anföras i det andra. Det blir då till sist fråga om en avvägning, som inte behöver vara mindre saklig därför att den skiljer sig ifrån de borgerligas. Diskussionen mellan partigrupperna betjänas av att klart inte av moraliska förhandsfördömanden. från de borgerligas sida, om man vill främja en saklig prövning. Bättre skulle det vara om de borgerliga partigrupperna ville tala ur skägget om hur de i detalj vill ha det.

Hur vore det om socialdemokraterna till att börja med skulle tala ur skägget i principfrågan — majoriteten har som bekant redan deklarerat att den anser en viss taxehöjning ofrånkomlig.

500 ensamstående mödrar intervjuas för utredning

Socialstyrelsen har på uppdrag av socialdepartementet lagt fram ett förslag till plan för statistisk undersökning om de ensamstående mödrarna med minderåriga barn. För att kunna belysa deras ekonomiska förhållanden och andra hithörande problem i deras inbördes sammanhang kräva enligt styrelsens mening ett statistiskt underlag, som endast kan erhållas genom en intervjuundersökning av mödrarna.

Undersökningen bör baseras på ett slumpmässigt urval av ensamstående mödrar och styrelsen förordar att man undersöker cirka 600 mödrar tillhörande var och en av de tre kategorierna ogifta, frånskilda och änkor. Undersökningen beräknas kunna vara avslutad och resultat framlagda i mars 1956. Kostnaderna uppskattas till 55.000 kr.

Den officiella statistiken lämnar endast knapphändiga upplysningar om de ensamstående mödrarnas ekonomiska förhållanden. Ett studium av den f. n. tillgängliga statistiken ger dock vid handen att de ofta lever under betydligt sämre ekonomiska villkor än flertalet andra familjehushållsmedlemmar. Närmare kännedom om deras aktuella försörjningsläge och ekonomi samt om deras arbetsmarknadsförhållanden saknas emellertid, och man har inte heller några uppgifter som belyser de bostads- och vårdnadsproblem de blir ställda inför genom sin dubbla uppgift som försörjare och vårdnadshavare.

Då endast ett fåtal av de frånskilda och ogifta kvinnorna får underhållsbidrag för egen del av mannen, följer därav att de i större utsträckning än gifta kvinnor är nödsakade, att själva förtjäna sitt uppehälle och lämna sina barn i andras vård under arbetstiden.

Av de frånskilda och änkorna har många under en längre tid varit borta från arbetsmarknaden och har därför svårt att återgå och finna lämpliga sysselsättningar. Något på bostadsmarknaden medför ytterligare svårigheter och tvingar ofta till ett val av yrke och sysselsättning som ej tillfredsställer vederbörande. Trots att en stor del av barn som vistas på daghem och eftermiddagshem är barn till ensamstående mödrar, är det uppenbart att många får sin tillsyn under moderna arbetstid på annat sätt.

En kommitté inom Stockholms stads barnavårdsnämnd planerar en liknande intervjuundersökning för Stockholms stad, som f. n. har cirka 9.000 ensamstående mödrar, tillhörande de kategorier som skulle undersökas. Styrelsen anser att en samordning av undersökningarna bör bli möjlig. Det synes också finnas möjligheter att intressera Göteborgs stad för en liknande undersökning.

Index går upp ännu en enhet

Konsumentprisindex, som förra månaden gick upp en enhet, står på vigsen att stiga^en enhet till, och sker det inte den här månaden, så blir det nästan säkert nästa månad i stället.

Senaste index; avseende mitten av mars, steg från 129 till 130, som dock var en avrundning uppåt från 129,63. Sedan dess har mjölken höjts med 5 öre litern, vilket betyder ungefär 0,35 indexenhet. Köttet har börjat gå upp, men hade i mitten av april, som nästa index avser, kanske ännu inte stigit fullt (0,30 enhet). Kaffet steg i april 0,1 enhet, men har sedan fallit igen. Bomullstyger och linnevaror har också börjat bli dyrare (0,05 enhet), och även veden har gått upp något. En del tjänster har även blivit dyrare.

Om höjningarna till mitten av april inte motsvarar 0,86 enheter, vilket behövs för att index skall stiga igen, så lär höjningen knappast kunna uteblir i juniindex som avser läget just under nuvarande vecka. Din tillkommer nämligen prishöjningar på bland annat bensin, bröd och kaka.

Indextalet väntas bli klart i slutet av veckan.

Livrustkammaren vill ha regaliera

Annu ett förslag att ordna frågan om offentligt utställande av rikets regalier m. m. har för övergången lagts fram av Livrustkammarens chef dr Torsten Lenk. Han anser att en positiv lösning av Livrustkammarens lokalfråga inte längre bör fördröjas, och när lokaler står till buds bör regalierna placeras där.

Dr Lenk hemställer därför att ärendet om regalieutställningen skall remitteras till byggnadsstyrelsen för förnyat handläggning med beaktande av de synpunkter som han lägger fram.

Lika litet som i andra länder kan det, säger dr Lenk, ha anstutt vara en främmande tanke att förvara samtliga rikets viktigaste historiska minnesföremål på en plats. Riksmarskalkskammaret har som bekant tidigare föreslagit att ett s. k. regalierum skall ordnas i Slottets västra länga för utställandet av regalierna.

DAGENS NYHETER
FRIDHELMS AFN, STOCKHOLM 1
Telefon 22 40 00
för riksamtal 22 46 20
Telegramadress: Dagenhyter
Postgiro: (för abonnemang nummer 1 917 (för annonsavdelningen)
Chefredaktör: Herbert Tingsten (Tfn 24a. säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ekblom
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Ebbe Hedmon
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Heilborn
PRENUMERATIONSPRISER fr. o. m. 1 juni 1955 A — Stockholmsupplagan

	Stor-Stockholm tätbebyggda område	Övriga landet
Månad ..... kr.	6:75	6:25
Kvartal ..... kr.	19:75	18:25
Halvår ..... kr.	39:—	36:—

ANNONSPRISLISTA daterad 1/1 1955 tillhandahålles vid begäran.
Från starten nr 30444
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1955

Riksdagssammanträden

Onsdagen den 18 Maj 1955
Första Kammaren kl. 10.00.
En omröstning jämlikt § 65 R. O.
Andra Kammaren kl. 10.00.
En omröstning jämlikt § 65 R. O.
Jordbr.-utsk. kl. 9.00. Obs.

Riksdagssammanträden

Torsdagen den 19 Maj 1955
Bevilln.-utsk. in pleno kl. 10.30.

MARTELL V.S.O.P.
Det främsta namnet i cognac

KIFA *hopfällbara* rullstol
- Lätt att köra ute.
- Låg vikt (endast 21 kg).
- Kan lätt medföras i bil, båt, spårvagn, flygplan etc.
- Tar mycket ringa plats när den inte användes.
- Försedd med handbromsar, framdragningsringar och vattfört lufs- eller massivringar.

Köp eller hyr den hos KIFA Regeringsgatan 31—tel. 22 22 60 (vårdag) STOCKHOLM

LENNART NILSSON
Reportage
En enastående instruktiv vägledning i konsten att fånga ögonblickets dramatik i bild av vårt lands internationellt mest berömde reportagefotograf.
Utförliga tekniska data till varje bild, praktiska råd om exponering, framkallning och kopiering.
Vi fotograferar
där Lennart Nilssons bok ingår är en serie fotografiska handböcker av enkelt slag, där författaren genom bildurvalet och alla kommentarer till det medhåller erfarenheter inom sitt speciella fack.
17:50, inb. 20:—.
BONNIERS

MEDDELANDE
till aktieägarna i
Yngeredsfors Kraft Aktiebolag
De aktieägare, som ännu ej lätt avstämpla sina aktier i 1955 års nyemission, erinras om att teckningstiden utgår den 23 maj 1955. **Teckningsrättsbevis medföra efter nämnda datum ej någon rätt till teckning.**
YNGEREDSFORS KRAFT AKTIEBOLAG
Styrelsen

VOLVO
SPORT (plastbilen) PV 444
DUETT och SKÅPVAGN
visas i kortege med start från Ängskolan i Sundbyberg, Kristi Himmelsfärdsdag kl. 9.30 samt från kl. 12.30 på skolans gård.
Manöverprov i MHF:s regi. Sång. Musik.
Sportvagnen kommer dessutom att till den 1 juni visas i vår utställningslokal.
Ert bästa bilköp — en Volvo från
Bilbolaget
SOLNA-SUNDBYBERG AKTIEBOLAG
Landsvägen 47, Sundbyberg. Telefon 28 25 20.

kör till Beckers
vårstäda bilen nu!
Bilen kostar pengar — den är därför värd att vårdas väl. Det är just den dagliga noggranna tillsynen, som gör att den håller sig som ny längre! Hos Beckers hittar biligaren alla de hjälpmedel han behöver för att hålla bilen ren, skinande blank och rostfri. Välj bland kvalitetsartiklar hos Beckers — här är några exempel på bilvårdspreparat oundgängliga för den bilälskande biligaren.
snabb-metoden SIMONIZ BODYSHEEN
det nya kombinerade rengörings- och polérmedlet. Ni som har bråttom kommér att bli entusiastisk över SIMONIZ nya "Quick-polish". Stryk på — lät torka — efterpolera med mjuk trasa. Pris kr. 6:50.
SIMONIZ CHROME CLEANER gör förkromade ytor som nya — tar effektivt bort rost, fett och andra föroreningar. Pris kr. 3:75.
THEO bilsvamp — äkta natursvamp
är det bästa hjälpmedlet vid bilvätten. Natursvampens i allt överlägsna egenskaper kro koncentrerade i THEO BILSVAMP. Den grå smutshinnan, som annars är svår att få bort, avlägsnas snabbt och skonsamt av THEO BILSVAMP, vilket gör bilen glänsande blank. THEO BILSVAMP är effektiv, elastisk, slitstark och därigenom ekonomisk. Bevara bilens värde genom att tvätta med THEO BILSVAMP! Priser från kr. 7:50.
Obs! Prisfynd i sämskskinn!
Sämskskinn av högsta kvalitet utan sömmar i storlek 48×50 cm kan vi i dag erbjuda Er till sensationspris. Kr. 9.75.
Gå till Beckers idag! Kvalitet är Beckers specialitet. Ta en titt i
Beckers fönstret

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.